

panelið

Landbúnaðarvinnan

Færoyar hava frá landnámsstíðini og fram til endan av seinastu öld verið eitt bóndasamfelag, har landbúnaður var aðalvinnan og útróður hjávinna.

Hettar kemur kanska eina best fram við fólkataljellingina í 1801. Tá hava tær bygdir, sum eiga størst markatal av jörð, flestu íbúgar. Til dømis er Hvalba størsta bygd í Færoyum eftir íbúgvatalinum tá. Sandur er næst størsta, Miðvágur og Sumba trið- og fjórðstørstu bygdir og so framvegis, og júst hesar bydir hava og høvdu størst markatal av jörð.

Men seinast í fyrru öld og fyrst í hesi fóru húskallarnir til skips, sum onkur hevur tikið til, ella teir og arbeiðskonurnar fóru í fiskarbeiði á landi, og tá byrjaði afturgongdin innan landbúnaðin.

Bøndurnir dugdu illa at umskifta seg til nýggju tíðina, nú tað ikki longur vóru bert teir, sum høvdu tað sigandi orðið, tí arbeiðsfólk og fiskimenn og fæðloysingar annars tóku seg saman í feløg, yrkisfeløg. Reiðarar og keypmenn vórðu nú eisini rættuliga týðandi bólkur í samfelagnum, og stóða bóndans viknaði samsvarandi.

Ikki dugdu bøndurnir — ella kanska høvdu teir ikki umstøður til tess —

at taka teknikkini til hjálparar istaðin fyrri mistu arbeiðsmegina. Hettar er komið tey seinastu árin.

Úrslitið av hesum útviklingi er, at talið av landbúnaðarmonnum — bøndrum, sum liva av garðinum — er minnað niður í litið og einki. Frá stóðan millum henda litla bólk og øll hini í samfelagnum sýnist stór í hugunarhátti og samfelagsinnstilling. Tað er so, at landbúnaðarmenn halda seg illa viðfarnar í samfelagi okkara, og vit onnur hava kanska hug til at mistonkiliggera hesar vinnu menn fyrri eitt og annað samfelagsliga.

Hettar kann og eigur at verða broytt, sjálvandi. Tað nýggja líðið av landbúnaðarmonnum, um enn teir eru fáir, hava fyrri ein part skilt broytingina í tíðini og í tíðarandanum og sýnast fúsir at fáa sær útbúgving og at gera iløg, fyrri at kunna eka tíðarhóskandi landbrúk.

Tó ásannast má, at búnaðarjörðin fyrri ein part er farin undir vegir og bygningar, og ikki altið er farið líka skilagott fram, og valla hava vit altið virt tey drúglingar og tann bøn, sum forfedrar okkara arbeiddu við — eg hevði nær sagt — berum hondum. Hartil kemur, at størsti parturin av ognarjörðini og stóru partur av

almennari jörð (kongs) er arvað og stykkað sundur í ov smáar eindir til at kunna vera eitt familjubruk, soleiðis at henda jörð í besta fall í dag verður ræktað og rikin sum hjávinna eigarans, har hon kann geva av sær og vera hollur stuðul í húshaldinum, men í ringasta fall liggur í órók.

Frá politiskari síðu hevur henda vinna ikki havt tann ans, hon átti, og litið og einki hevur verið gjørt fyrri at venda tí skeiva útviklinginum. Teir politisku flokkarnir í Færoyum hava til fyrri stuttum onga stevnu og ongi mið havt við nokrum landbúnaðarpolitikki. Traðarpolitikkurin — við innlegging og dyrking av traðum — var kanska rættur og gagnligur tá, men tíðin broyttist skjótt, fyrirteytnar somuleiðis.

Eg hugsi, at allir á sanna í dag, at tað er í evstu løtu at gera nakað fyrri landbúnaðin sum vinnu. Eingin eigur at hava nakað imóti, at menn hava sær eina trøð ella ein gyllin í jörð til at supplerja húshaldið við til dømis eplum, seyðella neytakjoti, avroðum, eini gás ella oksakjoti, um bert eigarin rættur og ger nýtslu av jarðastýkkinum, men nokur vinna verður tað neyvna, uttan so at munandi samvinna fer fram.

Fyri at endurreisa landbúnaðin sum vinnu verður neyðugt hjá pólitikarum okkara at seta sær mál og føra ein miðvisan landbúnaðarpolitikk. So ymisk vit øll eru, so eru vit heldur ikki samd um tiltekini, gjørd eiga at vera. Summi vilja útbýggja centralt, onnur meira lokalt. Summi vilja tølma innflutningi og kapping útfra við tiltøkum frá lóggevarunum, onnur vilja vinna á hesum við størri menning og betri dygd innlendis. Uttan mun til hetta og mangt annað, sum skilir, so eiga vit at leggja okkara ymisku hugsanir saman og — um viljin eisini er tann rætti — at finna tær bestu loysnirnar.

Føroya Javnaðarflokkur hevur í virkisráði síni frá apríl 1978 sett sær fyrri at virka politiskt í orði og verki fyrri einari menning av landbúnaðarvinnuni, tí flokkurin metir, at tað er av týðningi fyrri land okkara. Sum mál hevur flokkurin sett sær størst møgulega framleiðslu av landbúnaðarvørum í Færoyum, men áðanar, at frá náttúrunnar hond verður hetta úrval nakað avmarkað.

Fyri at rekka hetta mál, vil flokkurin millum annað arbeida fyrri, at grundspekulationin og spekulatióin í búnaðarjörð verður stöðgað. Harnæst at jarðarlógirnar verða skipaðar

soleiðis, at øll, sum hava áhuga fyrri at starvast innan landbúnaðin, skulu hava høvi til tess. Øll skulu hava høvi til útbúgving og virkan innan hesa vinnu, um tey ynskja tað. Tað skal fyrst og fremst vera áhugi fyrri hesum arbeiði og dugnaskapur hertil, sum verður avgerðandi fyrri, hvør vera skal bóndi í framtíðini.

Tí má gamla festiskipin avloysast av leigusáttmálum til almennu jörðina, sum ikki eigur at vera arvað automatiskt. Vit kenna øll dømi um, at hesin arvur hevur verið til litið gagns fyrri nakran av portunum, tí arvingin — elsti sonur bóndans — hevði betri hug til annað livsyrki, men bleiv við garðin eftir misskyldum vanum og gomlum síðum.

Iløgur í nýðyrking og langtíðarætlanir fyrri búnaðarlendir vera at gera og stuðla figgjarliga av tí almenna, líka sum tann samanlegging, ið Matrikulstovan sambært matrikullógina frá 1962 hevur byrjað, eigur at vera hildin áfram. Lóggivið eigur at vera hesum til frama, fyrst og fremst fyrri ta almennu jörðina, men í princippinum fyrri alla landbúnaðarjörð uttan at trækja alt ov nær tí grundlógartryggjaða ognarrættinum.

Royndarstøð og landbúnaðarskúli vera nú at føra út í livið, sum viðtikið er á lögtingi. Skúlin kann húsast í einum hvørjum verandi skúlabygningi í landinum fyrri fyrst, og royndarstøðin eigur at verða lögð í Sandoynni, sum dømi á Dalsgarði í Skálavík, um festarin kann vera samdur í tí. Hettar kann gerast skjótt. Annars eiga royndir at vera gjørdar runt um alt landið.

Jarðarráðið eigur at verða umskipað, og avgerðir tess eins og øll ábyrgd fyrri landbúnaðarvinnu og landbúnaðarpolitikki og allar avgerðir annars hesum viðvíkjandi, lagdar undir landsstýrið og lögtingið. Jarðarráðið eigur at verða broytt í samanseting eisini og síðan at hava ráðgevandi uppgávur og møgulega eisini umsitingarligrar.

Landbúnaðurin sum lønandi vinna skuldi verið bygdarmenning við lit, eisini tí eigur at vera gjørt nakað nú.

Vit siggja, at samgonguskjalið millum teir triggjar flokkarnar í landsstýrinum hesaferð hevur eitt sindur meira um og eitt sindur greiðari stöðu í landbúnaðarpolit-

Í dag:

J. B. Mohr,
bygdarráðsformaður

Ein munandi ment landbúnaðarvinnu skuldi minna um okkara innflutning av landbúnaðarvørum og skuldi eisini givið tí føroyska húshaldinum dygdarbetri vørur.

Ein meira livandi landbúnaðarvinnu átti — saman við fiskidnaði og øðrum idnaði á landi — at verið haldgøð alternativ og suppleran til viðbreknu høvuðsvinnu okkara fiskivinnuna.

ikkunum. Nú kann ikki alt standa í hesum skjali, og tað, sum skilir flokkarnar, er helst ikki tikið við. Soleiðis eru tær politisku treytnar, men er viljin góður, kundi helst væl meira fingist burtur úr.

Ídnaðarnevndin, sum beint nú hevur lagt álit sitt fram, mæli til at fáa sett niður eina landbúnaðarnevnd fyrri hesa vinnu. Slíkt arbeiði tekur tíð. Tí eigur ikki at verða drálað ov leingi við hesum.

Ein munandi ment landbúnaðarvinnu skuldi minna um okkara innflutning av landbúnaðarvørum og skuldi eisini givið tí føroyska húshaldinum dygdarbetri vørur. Ein meira livandi landbúnaðarvinnu átti — saman við fiskidnaði og øðrum idnaði uppi á landi — at verið haldgøð alternativ og suppleran til viðbreknu høvuðsvinnu okkara fiskivinnuna.

Samfelagið eigur búskaparlaga at ganga á odda og taka tey stig, sum neyðug eru fyrri at náa størst møgulega framleiðslu og rættvist býti av ágóðanum, soleiðis at tiltekini koma at gagna heildini, landi og fólk best.

Ynski mitt skal vera, at hettar hepnast við landbúnaðarvinnuni.

jbm

FM-kappingin í billard:

billard

Fuglfirðingar og vágbingar spæla í Havn

Mimir spælir sín seinasta dyst

Í gjárkvöldið byrjaði eitt nýtt umfar í FM-billardkappingini. Vágbingar vitja í Havnar Klubba og fuglfirðingar vitja Mimir. Kappingarnar halda fram í dag.

Ein dystur verður spældur í B-bólkunum. Tað er Havnar Klubbi, sum vitjar í Klaksvík.

Tað gongur annars móti endanum av FM-kappingini. Mimir spælir sín seinasta dyst, meðan Havnar Klubbi, sum vann kappingina í fjør, hevur tveir dystir eftir.

Staðan er tann, at Mimir liggur á odda og Klaksvíkar Klubbi er nummar tvey. Hesi bæði felögin hava spælt triggjar dystir, meðan Havnar Klubbi bert hevur spælt tveir. Líkt er til, at Havnar Klubbi framvegis hevur ein

góðan møguleika at vinna kappingina aftur í ár. Tað veldst tó um, hvussu stinnir vágbingar eru í dag, og hvussu havnarmenn fara at klára seg í Klaksvík seinni í hesum mánaðinum.

Staðan í FM-kappingini:

Felag	d.	stig	Eygu	miðal
1. Mimir	3	65	13.322	13,88
2. Klaksvíkar Klubbi	3	52	9.818	10,23
3. Havnar Klubbi	2	47	7.724	12,07
4. Vágs Billardfelag	2	16	5.668	8,86
5. Fuglafjarðar Klubbi	2	12	4.580	7,16

Seinasta vikuskiftið vóru vágbingar í Klaksvík og spældu. Úrslitið av hesi kappingini varð:

Klaksvíkar Klubbi:	20 stig	og	3170 eygu
1. Jógvan Vágsheyg	8	1112	
2. Tórunn Andreassen	4	770	
3. Sonhard Johannesen	4	762	
4. Martin Eliassen	4	626	

Vágs Billardfelag 12 stig og 2840 eygu

1. Jaspur Midjord	6	932
2. Ole Verdig	6	816
3. Hans Joensen	0	590
4. Poul Poulsen	0	502

Jógvan Vágsheyg hevði besta umfarið: 98 eygu.